

Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz

Ustawa o ochronie danych osobowych¹

z dnia 10 maja 2018 r. (Dz.U. 2018, poz. 1000)^{2,3}

(zm.: Dz.U. 2018, poz. 1669; 2019, poz. 730)

¹ Niniejsza ustawa służy stosowaniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27.4.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

² Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27.4.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłającą decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW.

³ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 17.6.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawę z dnia 26.6.1974 r. – Kodeks pracy, ustawę z dnia 31.7.1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, ustawę z dnia 16.9.1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, ustawę z dnia 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 23.12.1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, ustawę z dnia 29.6.1995 r. o statystyce publicznej, ustawę z dnia 10.4.1997 r. – Prawo energetyczne, ustawę z dnia 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami, ustawę z dnia 27.8.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę z dnia 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 29.8.1997 r. – Prawo bankowe, ustawę z dnia 5.6.1998 r. o samorządzie województwa, ustawę z dnia 5.6.1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawę z dnia 18.12.1998 r. o Instytucji Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawę z dnia 9.11.2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, ustawę z dnia 8.6.2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, ustawę z dnia 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawę z dnia 27.5.2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, ustawę z dnia 17.12.2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, ustawę z dnia 17.2.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, ustawę z dnia 27.7.2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawę z dnia 18.10.2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, ustawę z dnia 7.9.2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę z dnia 27.8.2009 r. o finansach publicznych, ustawę z dnia 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, ustawę z dnia 9.4.2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, ustawę z dnia 9.4.2010 r. o Służbie Więziennej, ustawę z dnia 5.8.2010 r. o ochronie informacji niejawnych, ustawę z dnia 5.1.2011 r. – Kodeks wyborczy, ustawę z dnia 15.7.2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej, ustawę z dnia 19.8.2011 r. o usługach płatniczych, ustawę z dnia 14.12.2012 r. o odpadach, ustawę z dnia 20.2.2015 r. o odnawialnych źródłach energii, ustawę z dnia 24.7.2015 r. – Prawo o zgromadzeniach, ustawę z dnia 11.9.2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, ustawę z dnia 25.9.2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty, ustawę z dnia 9.10.2015 r. o produktach biobójczych, ustawę z dnia 28.1.2016 r. – Prawo o prokuraturze, ustawę z dnia 11.2.2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawę z dnia 25.2.2016 r. o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, ustawę z dnia 13.4.2016 r. o bezpieczeństwie obrotu prekursorami materiałów wybuchowych, ustawę z dnia 16.11.2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, ustawę z dnia 14.12.2016 r. – Prawo oświatowe, ustawę z dnia 16.12.2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym, ustawę z dnia 9.3.2017 r. o systemie monitorowania drogowego przewozu towarów i ustawę z dnia 27.10.2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej oraz uchyła się ustawę z dnia 29.8.1997 r. o ochronie danych osobowych.

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres podmiotowy i przedmiotowy regulacji]

1. Ustawę stosuje się do ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w zakresie określonym w art. 2 i art. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1), zwanego dalej „rozporządzeniem 2016/679”.

2. Ustawa określa:

- 1) podmioty publiczne obowiązane do wyznaczenia inspektora ochrony danych oraz tryb zawiadamiania o jego wyznaczeniu;
- 2) warunki i tryb akredytacji podmiotu uprawnionego do certyfikacji w zakresie ochrony danych osobowych, akredytowanego przez Polskie Centrum Akredytacji, zwanego dalej „podmiotem certyfikującym”, podmiotu monitorującego kodeks postępowania oraz certyfikacji;
- 3) tryb zatwierdzenia kodeksu postępowania;
- 4) organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych;
- 5) postępowanie w sprawie naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych;
- 6) tryb europejskiej współpracy administracyjnej;
- 7) kontrolę przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych;
- 8) odpowiedzialność cywilną za naruszenie przepisów o ochronie danych osobowych i postępowanie przed sądem;
- 9) odpowiedzialność karną i administracyjne kary pieniężne za naruszenie przepisów o ochronie danych osobowych.

Spis treści

	Nb
1. Cel przepisu	1
2. Zakres zastosowania ustawy	2
3. Zakres materialny RODO	3
4. Działalność nieobjęta zakresem prawa UE	4
5. Prawo publiczne	5
6. Brak pełnej harmonizacji i norm kolizyjnych	6

1. **Cel przepisu.** Analizowany przepis określa zakres przedmiotowy komentowanej ustawy. Polski ustawodawca nie określił wprost zakresu stosowania przepisów krajowych (na takie rozwiązanie zdecydowały się choćby Niemcy – zob. art. 1 ust. 4 BDSG, wersja w jęz. ang.: https://iapp.org/media/pdf/resource_center/Eng-trans-Germany-DPL.pdf, dostęp: 28.2.2019 r.), pozostając przy ogólnym odesłaniu do RODO. Poprzez bezpośrednie odniesienie do art. 2 i 3 RODO ustawodawca wskazuje, że ustawa znajduje zastosowanie w sytuacjach, gdy zgodnie z zasadami przewidzianymi w RODO właściwe są przepisy prawa polskiego. Kwestia zakresu materialnego została omówiona poniżej, natomiast w odniesieniu do zakresu terytorialnego należy wyodrębnić trzy łączniki pozwalające na zastosowanie przepisów prawa polskiego: 1) związek przetwarzania danych osobowych z działalnością prowadzoną przez jednostkę organizacyjną administratora lub podmiotu przetwarzającego w Polsce; 2) przebywanie w Polsce osoby, której dane dotyczą; 3) przepisy prawa międzynarodowego publicznego. Ustawa obejmuje tak podmioty prywatne, jak i publiczne.

- 2. Zakres zastosowania ustawy.** OchrDanychU dostosowuje polski porządek prawny do bezpośrednio stosowanego aktu prawa UE, jakim jest rozporządzenie. Zgodnie z art. 288 TFUE rozporządzenie ma zasięg ogólny, wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich UE. Nie wymaga ono implementacji w prawie krajowym. RODO jednak pozwala państwom członkowskim na doprecyzowanie szeregu kwestii w prawie krajowym; nie mogło bowiem uregulować zagadnień, które zależą od specyfiki krajowych porządków prawnych, takich jak m.in. szczegóły dotyczące funkcjonowania poszczególnych krajowych organów nadzorczych czy też zasady, warunki i tryb postępowania przed organem nadzorczym (wpisują się one w autonomię instytucjonalną i proceduralną państw członkowskich UE). Szerzej na ten temat zob. *A. Wróbel*, Autonomia proceduralna państw członkowskich. Zasada efektywności i zasada efektywnej ochrony sądowej w prawie Unii Europejskiej, RPEIS 2005, Nr 1, s. 36 i n.; *tenże*, Europeizacja polskiego prawa o postępowaniu administracyjnym a autonomia proceduralna państw członkowskich Unii Europejskiej, w: Europeizacja prawa administracyjnego (red. *I. Rzucidło*), s. 26 i n.; *M.P. Kaszubski*, Dochodzenie roszczeń opartych na prawie wspólnotowym a autonomia proceduralna państw członkowskich – przegląd orzecznictwa, SPE 2004, Nr 7, s. 282.
- 3. Zakres materialny RODO.** Zgodnie z art. 2 RODO rozporządzenie to stosuje się do przetwarzania danych osobowych w sposób całkowicie lub częściowo zautomatyzowany oraz do przetwarzania w sposób inny niż zautomatyzowany danych osobowych stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych. Podstawową przesłanką dla stosowania RODO jest więc przetwarzanie danych osobowych: 1) w sposób całkowicie zautomatyzowany, 2) częściowo zautomatyzowany, 3) w inny sposób niż zautomatyzowany (niezautomatyzowany) tylko w odniesieniu do danych osobowych stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych. Jednocześnie RODO nie ma zastosowania do przetwarzania danych osobowych: 1) w ramach działalności nieobjętej zakresem prawa UE; 2) przez państwa członkowskie w ramach wykonywania działań wchodzących w zakres tytułu V rozdział 2 TUE; 3) przez osobę fizyczną w ramach czynności o czysto osobistym lub domowym charakterze – szerzej na ten temat zob. *M. Czerniawski*, Wolność Tomku w swoim domku – o celach osobistych i domowych w kontekście RODO, ABI Expert 2017, Nr 2, s. 62–64; 4) przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępności, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych lub wykonywania kar, w tym ochrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa publicznego i zapobiegania takim zagrożeniom.
- 4. Działalność nieobjęta zakresem prawa UE.** Wszelkie próby jednoznacznego rozgraniczenia tego, które operacje przetwarzania danych osobowych są objęte zakresem prawa UE, a które pozostają poza nim (i do których nie stosuje się przepisów ani RODO, ani OchrDanychU) mogą powodować problemy praktyczne. Problemy praktyczne w niektórych obszarach, jak choćby kwestia bezpieczeństwa narodowego, potęguje także samo RODO. Bezpieczeństwo narodowe jest wyłączone spod prawa UE na podstawie art. 4 TFUE, jednak wspomina o nim wprost art. 23 RODO, co nie sprzyja pewności prawa w tej sferze. Krajowy ustawodawca w art. 6 OchrDanychU wprost wskazał na obszary, które nie podlegają tej ustawie ani RODO (szerzej na ten temat zob. kom. do art. 6), niemniej wskazane w tym przepisie wyliczenie w żadnej mierze nie może być uznane za wyczerpujące. W praktyce pojawianie się wątpliwości co do tego, co można uznać za działalność nieobjętą zakresem prawa UE, wydaje się nieuniknione. Modelowym przykładem jest tu przetwarzanie danych osobowych związanych z aktami stanu cywilnego (*D. Lubasz*, w: *Bielak-Jomaa, Lubasz*, Komentarz RODO, s. 132). W mojej opinii w wielu

sytuacjach konieczna będzie indywidualna ocena każdego stanu faktycznego, nie da się bowiem opracować w tym zakresie wyczerpującej listy obszarów prawa. W przypadku wątpliwości na tym tle, których pojawianie się jest nieuniknione, pewność prawa może zapewnić dopiero rozstrzygnięcie TSUE (tak też A. Grzelak, O przedmiotowym zakresie stosowania rodo, ABI Expert 2017, Nr 3, s. 45–47).

5. **Prawo publiczne.** Prawo ochrony danych osobowych należy co do zasady kwalifikować jako gałąź prawa publicznego (choć zawiera ono także elementy prawa prywatnego, choćby w odniesieniu do relacji pomiędzy administratorem danych a podmiotem przetwarzającym czy prawa do odszkodowania). Z reguły nie mają jednak zastosowania wobec niego przepisy regulujące normy kolizyjne w obszarze prawa prywatnego (w szczególności chodzi tu o Rzym I i Rzym II). Warto także odnotować, iż obecnie w doktrynie trwa dyskusja, czy prawo ochrony danych osobowych nie powinno zostać uznane za całkowicie odrębną dziedzinę prawa (por. M. Kawecki, Prawo ochrony danych osobowych jako nowa dziedzina prawa, EPS 2017, Nr 5, s. 4–10).

6. **Brak pełnej harmonizacji i norm kolizyjnych.** Pomimo wskazania w RODO wprost, choćby w motywie 10 [„by zapewnić wysoki i spójny stopień ochrony osób fizycznych oraz usunąć przeszkody w przepływie danych osobowych w Unii, należy zapewnić równorzędny we wszystkich państwach członkowskich stopień ochrony praw i wolności osób fizycznych w związku z przetwarzaniem takich danych”], że jego celem jest harmonizacja przepisów prawa, RODO nie ujednolica w pełni zasad ochrony danych osobowych w całej UE. Poszczególne państwa członkowskie, działając w ramach przewidzianej w RODO dyskrecjonalności, mają możliwość uregulowania szeregu kwestii w prawie krajowym według własnego uznania. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera okoliczność, iż w RODO brak jest przepisów kolizyjnych, które umożliwiłyby jasne wskazanie, który z porządków prawnych państw członkowskich UE jest właściwy w przypadku, gdy z postanowień rozporządzenia wynika możliwość zastosowania więcej niż jednego z nich. Jest to problem istotny zwłaszcza w sytuacjach, gdy państwa członkowskie przewidują w danym zakresie odmienne rozwiązania prawne (modelowym przykładem jest tu art. 8 RODO i warunki wyrażenia zgody przez dziecko w przypadku usług społeczeństwa informacyjnego, dla której poszczególne państwa członkowskie przewidywały różny wiek, np. Austria – 14 lat, Niemcy – 16 lat). Szerzej na ten temat zob. M. Czerniawski, w: *Bielak-Jomaa, Lubasz*, Komentarz RODO, s. 153–154. W związku z tym w praktyce będą pojawiać się sytuacje, gdy właściwe może być więcej niż jedno prawo krajowe (np. jedno ustalone według lokalizacji administratora, a drugie – lokalizacji osoby, której dane dotyczą). Jednocześnie może się zdarzyć, że postanowienia przepisów krajowych będą ze sobą sprzeczne – np. w przypadku, wspomnianych powyżej, przepisów krajowych doprecyzowujących art. 8 RODO, a przewidujących odmienny, mogący wykluczać się wzajemnie, wiek dla ważności zgody dziecka. Jest to jednak problem, który powstał na poziomie prawa UE. Tak więc w mojej ocenie niezależnie od rozwiązań przyjętych przez krajowego ustawodawcę nie dałoby się go wyeliminować w polskich przepisach. Jedynym rozwiązaniem mogłoby tu być wprowadzenie we wszystkich państwach członkowskich jednolitego łącznika dla danego przepisu (np. w odniesieniu do art. 8 RODO ustalenie we wszystkich odpowiednich przepisach krajowych, że stosuje się prawo właściwe ze względu na miejsce pobytu dziecka). Dobrowolne dostosowanie przez wszystkie państwa członkowskie krajowych porządków prawnych wydaje się jednak w praktyce trudne, a wręcz niemożliwe, do wykonania. Omawianego problemu nie da się rozwiązać także za pomocą wytycznych Europejskiej Rady Ochrony Danych, są one bowiem wiążące jedynie dla krajowych organów nadzorczych, ale już nie dla sądów krajowych, które będą orzekać na podstawie przyjętych

w poszczególnych państwach rozwiązań prawnych. Nie można mu także zaradzić np. poprzez zawarcie odpowiednich umów pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi, byłoby to bowiem działanie sprzeczne z prawem UE.

Art. 2. [Wyłączenie stosowania niektórych przepisów rozporządzenia 2016/679]

1. Do działalności polegającej na redagowaniu, przygotowywaniu, tworzeniu lub publikowaniu materiałów prasowych w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. poz. 24, z późn. zm.), a także do wypowiedzi w ramach działalności literackiej lub artystycznej nie stosuje się przepisów art. 5–9, art. 11, art. 13–16, art. 18–22, art. 27, art. 28 ust. 2–10 oraz art. 30 rozporządzenia 2016/679.

2. Do wypowiedzi akademickiej nie stosuje się przepisów art. 13, art. 15 ust. 3 i 4, art. 18, art. 27, art. 28 ust. 2–10 oraz art. 30 rozporządzenia 2016/679.

Spis treści

	Nb
1. Podstawa prawna ograniczenia	1
2. Cele naukowe a wypowiedź akademicka	2
3. Tworzenie materiałów prasowych	3
4. Wypowiedź artystyczna	4
5. Wypowiedź literacka	5
6. Zakres wyjątku	6

1 1. **Podstawa prawna ograniczenia.** Przepisy RODO w art. 85 wyraźnie uprawniają państwa członkowskie do wprowadzenia odstępstw względem przetwarzania danych do celów dziennikarskich lub do celów wypowiedzi akademickiej, artystycznej lub literackiej. Odstępstwa mogą polegać na wyłączeniu bądź ograniczeniu stosowania określonych przepisów. Polski ustawodawca zdecydował się wyłączyć stosowanie przepisów RODO w zakresie dopuszczalnym jego przepisami. Co szczególnie istotne, przepis art. 2 OchrDanychU nie może być oceniany jako jedyna bezpośrednio skuteczna norma prawna wyłączająca zastosowanie przepisów RODO we wskazanych obszarach. Tylko tytułem przykładu należy wskazać, że zgodnie z art. 17 ust. 3 lit. a RODO przepisy regulujące prawo do bycia zapomnianym nie znajdują zastosowania do korzystania z prawa do wolności wypowiedzi i informacji. Co szczególnie istotne, art. 85 RODO nie daje podstaw do ograniczenia zastosowania przepisów rozdziałów I, VIII, X i XI RODO. Z tego względu ustawodawca zdecydował się wprowadzić inny zakres ograniczeń względem wypowiedzi akademickiej w stosunku do działalności literackiej, artystycznej lub działalności polegającej na redagowaniu, przygotowywaniu, tworzeniu lub publikowaniu materiałów prasowych. Stąd też w komentowanym przepisie przyjęto technikę legislacyjną polegającą na wprowadzeniu wyłączenia stosowania przepisów RODO w dwóch różnych jednostkach redakcyjnych.

2 2. **Cele naukowe a wypowiedź akademicka.** Przywołany już art. 85 RODO daje podstawę prawną do ograniczenia stosowania przepisów RODO wyłącznie względem wypowiedzi akademickiej, przez którą nie należy rozumieć przetwarzania danych dla celów badań naukowych. Podstawą prawną ograniczenia zastosowania RODO do przetwarzania danych dla celów badań naukowych jest art. 89 RODO, w świetle którego w przypadku przetwarzania danych osobowych do celów badań naukowych prawo państwa członkowskiego może przewidzieć wyjątki od praw, o których mowa w art. 15, 16, 18 i 21 RODO. Zakres ograniczeń dopuszczony przepisami RODO względem badań naukowych jest więc znacznie węższy niż prze-

widziany przepisami art. 85 RODO. Jak się wydaje, uzasadnieniem wprowadzenia przez ustawodawcę unijnego w przywołanym art. 89 RODO tak wąskiego zakresu dopuszczalnych ograniczeń w stosowaniu RODO jest to, że duża część przepisów RODO wprost wprowadza takie ograniczenia. Tylko tytułem przykładu należy zasygnalizować, że zgodnie z treścią art. 14 ust. 5 lit. b RODO obowiązku podawania informacji w przypadku pozyskiwania danych osobowych w sposób inny niż od osoby, której dane dotyczą, nie stosuje się, gdy udzielenie takich informacji okazuje się niemożliwe lub wymagałoby niewspółmiernie dużego wysiłku, w szczególności w przypadku przetwarzania do celów badań naukowych. Zakres takich ograniczeń wprowadzonych bezpośrednio do RODO jest więc tak duży, że jak się wydaje, ustawodawca krajowy nie zdecydował się go poszerzać. Komentowany art. 2 OchrDanychU odwołuje się więc jedynie do wyłączenia zastosowania wskazanych przepisów RODO względem wypowiedzi akademickiej. Rozwiązanie takie wydaje się uzasadnione zwłaszcza ze względu na to, że ustawodawca unijny nie zdecydował się wprost ograniczyć zastosowania przepisów RODO dla celów związanych z wypowiedzią akademicką. Przez wypowiedź akademicką w rozumieniu art. 2 ust. 2 OchrDanychU nie można więc rozumieć działań wyłącznie naukowych, niemających wymiaru akademickiego związanego z propagowaniem wiedzy.

3. Tworzenie materiałów prasowych. Polski ustawodawca, wprowadzając tzw. klauzulę prasową, zdecydował się posłużyć definicją dziennikarza, o której mowa w art. 7 ust. 2 pkt 5 PrPras. Przy tym należy wskazać, że zakres wyłączenia jest znacznie szerszy, gdyż obejmuje nie tylko dziennikarzy, ale każdą osobę, która zajmuje się tworzeniem materiałów prasowych. Tym samym możliwość powołania się na klauzulę prasową została uniezależniona od tego, czy osoba, powołując się na wyłączenie, pozostaje w stosunku pracy z redakcją albo zajmuje się taką działalnością na rzecz i z upoważnienia redakcji. Punktem wyjścia jest więc uznanie, czy publikowana treść spełnia kryteria „materiału prasowego” w rozumieniu PrPras. Zgodnie z art. 7 ust. 2 pkt 4 PrPras za materiał taki uznac należy opublikowany lub przekazany do opublikowania w prasie tekst albo obraz o charakterze informacyjnym, publicystycznym, dokumentalnym lub innym, niezależnie od środków przekazu, rodzaju, formy, przeznaczenia czy autorstwa. Na gruncie tej definicji również serwisy internetowe, a przynajmniej niektóre ich rodzaje, coraz częściej są kwalifikowane jako „prasa” w rozumieniu PrPras (zob. np. post. SN z 26.7.2007 r., IV KK 174/07, OSP 2008, Nr 6, poz. 60; post. SA w Łodzi z 18.1.2013 r., I ACa 1031/12, Legalis). Należy zaakcentować, że polski ustawodawca – konstruując w OchrDanychU wyjątek prasowy – zdecydował się powtórzyć literalną część art. 7 ust. 2 pkt 5 PrPras, z zastrzeżeniem wskazania również, że materiał prasowy to materiał polegający nie tylko na redagowaniu, przygotowywaniu, tworzeniu, ale również publikowaniu. Wydaje się, że brak przesądzenia w art. 7 ust. 2 pkt 5 PrPras, że materiały prasowe mogą polegać również na „publikowaniu”, rodzi poważne problemy interpretacyjne. Trudno jest bowiem wyobrazić sobie skuteczne powołanie się na klauzulę prasową bez przesądzenia, że obejmuje ona również działania publikacji, będące istotą korzystania z wolności wypowiedzi.

4. Wypowiedź artystyczna. Komentowany przepis wprowadza wyłączenie zastosowania przepisów RODO w przypadku przetwarzania danych dla celów „wypowiedzi w ramach działalności artystycznej lub literackiej”. Pojęcie to stanowi modyfikację art. 85 RODO, który mówi wyłącznie o „wypowiedzi artystycznej” oraz „wypowiedzi literackiej”, które to pojęcia nie zostały jednak zdefiniowane. Szczególną wątpliwość należy tutaj wyrazić w kontekście użycia przez ustawodawcę unijnego terminu „wypowiedź artystyczna oraz literacka”, który to termin funkcjonował również w dyrektywie 95/46/WE. Rodzi się w tym zakresie pytanie, czym różni się przetwarzanie danych dla celów działalności artystycznej (na wzór

działalności dziennikarskiej) od wypowiedzi artystycznej (analogicznie również akademickiej i literackiej). Rozwiązanie jest o tyle problematyczne, że każda działalność artystyczna i literacka podejmowana jest celem osiągnięcia rezultatu, jakim jest wypowiedź artystyczna twórcy wyrażona w określonej formie. Uznanie jednak, że działalność artystyczna nie jest tożsama z wypowiedzią artystyczną, przez którą rozumie się tylko wytwór będący efektem działalności twórczej, prowadziłoby do wyłączenia zastosowania komentowanego przepisu względem samego procesu twórczego. To z kolei, w ocenie autorów, bezzasadnie ograniczyłoby zastosowanie komentowanego przepisu unijnego. Z tego powodu oraz z uwagi na okoliczność, iż działalność artystyczna jest powiązana z wszelką działalnością twórczą w ramach szeroko pojmowanej sztuki, a także ze względu na fakt, że komentowany przepis nie wymaga, by działalność taka była wykonywana zawodowo, w ocenie autorów ustawodawca krajowy zdecydował się zrezygnować z wprowadzenia terminu „wypowiedź akademicka oraz literacka”. Tak więc wyłączenie, o którym mowa w art. 2 OchrDanychU, odnosi się do „wypowiedzi w ramach działalności literackiej lub artystycznej”. Wyłączenie to może mieć bardzo szeroki zakres przedmiotowy i obejmuje działalność różnego rodzaju twórców (malarze, rzeźbiarze) i wykonawców (piosenkarze, aktorzy), w tym również wykonujących swą działalność amatorsko (np. twórcy ludowi, amatorskie zespoły artystyczne). Tak *Barta, Fajgielski, Markiewicz, Komentarz OchrDanychU, 2004, s. 359.*

5. **5. Wypowiedź literacka.** Komentowany przepis może obejmować także przetwarzanie danych osobowych na potrzeby wypowiedzi literackiej. Wobec braku definicji tego pojęcia, aktualny pozostaje pogląd wyrażony na gruncie OchrDanychU, zgodnie z którym pojęcie to powinno być rozumiane jako stworzenie utworu literackiego (*Barta, Fajgielski, Markiewicz, Komentarz OchrDanychU, 2004, s. 358*). W związku z powyższym, bez wątpienia dokonywanie jakichkolwiek operacji na danych osobowych w ramach procesu tworzenia dzieła literackiego może być wyłączone spod zastosowania niektórych przepisów RODO. Wyłączenie to dotyczy jednak jedynie autora i procesu tworzenia utworu literackiego, nie obejmuje zaś swoim zakresem działalności wydawniczej, sprzedaży zwielokrotnionych egzemplarzy utworów literackich, np. książek, a także (ze względu na brak elementu twórczości) opracowywania różnego rodzaju informatorów, skorowidzów, spisów, wykazów oraz ich publikacji (*Barta, Fajgielski, Markiewicz, Komentarz OchrDanychU, 2004, s. 3*).
6. **6. Zakres wyjątku.** Konieczność przyjęcia przepisów na 6 poziomie krajowym została wprost wskazana w motywie 153 RODO. Podkreślono w nim, że „[p]rawo państw członkowskich powinno godzić przepisy regulujące wolność wypowiedzi i informacji, w tym wypowiedzi dziennikarskiej, akademickiej, artystycznej lub literackiej, z prawem do ochrony danych osobowych [...]”. Dalej zalecono, że przetwarzanie danych osobowych jedynie do celów dziennikarskich lub do celów wypowiedzi akademickiej, artystycznej lub literackiej powinno podlegać wyjątkom lub odstępstwom od niektórych przepisów RODO, jeżeli jest to niezbędne, by pogodzić prawo do ochrony danych osobowych z prawem do wolności wypowiedzi i informacji, przewidzianymi w art. 11 KPP. Powinno mieć to zastosowanie w szczególności do przetwarzania danych osobowych w dziedzinie audiowizualnej oraz w archiwach i bibliotekach prasowych.

Art. 3. [Ograniczenie stosowania art. 13 ust. 3 rozporządzenia 2016/679]

1. Administrator wykonujący zadanie publiczne nie przekazuje informacji, o których mowa w art. 13 ust. 3 rozporządzenia 2016/679, jeżeli zmiana celu przetwarzania służy realizacji zadania publicznego i niewykonanie obowiązku, o którym mowa w art. 13 ust. 3 rozporządzenia 2016/679, jest niezbędne dla

realizacji celów, o których mowa w art. 23 ust. 1 tego rozporządzenia, oraz przekazanie tych informacji:

- 1) uniemożliwi lub znacząco utrudni prawidłowe wykonanie zadania publicznego, a interes lub podstawowe prawa lub wolności osoby, której dane dotyczą, nie są nadrzędne w stosunku do interesu wynikającego z realizacji tego zadania publicznego lub
- 2) naruszy ochronę informacji niejawnych.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, administrator zapewnia odpowiednie środki służące ochronie interesu lub podstawowych praw i wolności osoby, której dane dotyczą.

3. Administrator jest obowiązany poinformować osobę, której dane dotyczą, na jej wniosek, bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie miesiąca od dnia otrzymania wniosku, o podstawie nieprzekazania informacji, o których mowa w art. 13 ust. 3 rozporządzenia 2016/679.

Spis treści

	Nb
I. Wstęp do ograniczeń na podstawie art. 23 RODO	1–82
1. Ograniczenia zawarte w art. 3–5a OchrDanychU wprowadzone na podstawie art. 23 RODO	1
2. Ograniczenia zakresu obowiązków i praw przewidzianych w art. 12–22, art. 34 oraz art. 5 RODO na podstawie art. 23 RODO	2
3. Cel wprowadzanych ograniczeń w ramach wartości określonych w art. 23 ust. 1 lit. a–j RODO	3
4. Wymogi dotyczące ograniczenia stosowania przepisów RODO	4
5. Niezbędność	5
6. Proporcjonalność	6
7. Istota podstawowych praw i wolności	7
8. Zakres przedmiotowy ograniczeń wprowadzanych na mocy art. 23 RODO	8
9. Dopuszczalność ograniczenia art. 5 RODO	9
10. Możliwość ograniczenia stosowania podstawowych zasad wynikających z RODO	10
11. Ograniczenie stosowania art. 12 RODO	11
12. Wpływ ograniczenia przepisów materialnoprawnych na stosowanie przepisów procesowych	12
13. Dopuszczalność pobrania opłaty i odmowy podjęcia działań	13
14. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 13 ust. 1–3 RODO	14
15. Pierwotny obowiązek informacyjny	15
16. Ograniczenie obowiązku z art. 13 RODO	16
17. Stosowanie art. 13 RODO w polskim porządku prawnym	17
18. Relacja przepisów krajowych i art. 13 RODO	18
19. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 14 RODO	19
20. Wtórny obowiązek informacyjny	20
21. Ograniczenia stosowania art. 14 RODO	21
22. Obowiązek informacyjny w odniesieniu do informacji posiadanych przez osobę, której dotyczą dane	22
23. Obowiązek informacyjny w przypadku, gdy jego spełnienie jest „niemożliwe lub wymagałoby niewspółmiernie dużego wysiłku”	23
24. Przepisy unijne i krajowe jako przesłanka zwolnienia z wtórnego obowiązku informacyjnego	24
25. Przesłanka poufności danych	25

26. Ograniczenie wtórnego obowiązku informacyjnego w prawie polskim	26
27. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 15 RODO	27
28. Dostęp do danych	28
29. Odpłatność kopii przetwarzanych danych osobowych	29
30. Wysokość opłaty	30
31. <i>Ratio legis</i> polskiej regulacji	31
32. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 16 RODO	32
33. Istota prawa do żądania sprostowania danych	33
34. Przepisy proceduralne dotyczące stosowania art. 16 RODO	34
35. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 17 RODO	35
36. Geneza art. 17 RODO	36
37. Istota prawa do bycia zapomnianym	37
38. Przesłanki ograniczenia stosowania art. 17 RODO	38
39. Przesłanka korzystania z prawa do wolności wypowiedzi i informacji	39
40. Przesłanka obowiązku prawnego, zadania realizowanego w interesie publicznym oraz sprawowania władzy publicznej	40
41. Przesłanka interesu publicznego w dziedzinie zdrowia publicznego	41
42. Przesłanka celów archiwalnych w interesie publicznym, badań naukowych lub historycznych, a także celów statystycznych	42
43. Przesłanka ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń	43
44. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 18 RODO	44
45. Warunki skorzystania z uprawnienia z art. 18 ust. 1 RODO	45
46. Skutki wykonania uprawnienia z art. 18 RODO	46
47. Dopuszczalność odmowy wykonania prawa z art. 18 RODO	47
48. Przesłanka ważnego interesu publicznego	48
49. Art. 18 RODO a przepisy krajowe	49
50. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 19 RODO	50
51. Obowiązek administratora z art. 19 RODO	51
52. Istota regulacji z art. 19 RODO	52
53. Przesłanki ograniczenia obowiązku informacyjnego	53
54. Istota obowiązku wskazania odbiorców	54
55. Art. 15 ust. 1 lit. c RODO a regulacja art. 19 zd. 2 RODO	55
56. Ograniczenia stosowania art. 19 RODO w polskich przepisach prawa	56
57. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 20 RODO	57
58. Specyfika uprawnień z art. 20 RODO	58
59. Ograniczenia w stosowaniu art. 20 RODO wynikające z tego rozporządzenia	59
60. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 21 RODO	60
61. Istota regulacji z art. 21 RODO	61
62. Ograniczenia prawa do sprzeciwu	62
63. Przesłanka szczególnej sytuacji podmiotu przetwarzania	63
64. Przesłanki odmowy uwzględnienia prawa do sprzeciwu	64
65. Przetwarzanie na potrzeby marketingu bezpośredniego	65
66. Przetwarzanie do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych	66
67. Obowiązek informacyjny związany z prawem do sprzeciwu	67
68. Ograniczenia w stosowaniu art. 21 RODO w prawie polskim	68
69. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 22 RODO	69
70. Istota regulacji z art. 22 RODO	70
71. Istota zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych	71

72. Decyzje wywołujące skutki prawne lub w inny sposób wpływające na osobę	72
73. Wyjątki od zakazu z art. 22 RODO	73
74. Wyjątki z art. 22 ust. 2 RODO a dane wrażliwe	74
75. Dopuszczalność ograniczenia stosowania art. 34 RODO	75
76. <i>Ratio legis</i> art. 34 RODO	76
77. Obowiązek informacyjny z art. 34 RODO	77
78. Ograniczenia obowiązku powiadomienia o naruszeniach wynikające z art. 34 ust. 3 RODO	78
79. Zwolnienie się z obowiązku powiadomienia o naruszeniach	79
80. Forma prawna niezbędna do wprowadzenia ograniczeń	80
81. Katalog otwarty wymaganych elementów aktu prawnego	81
82. Zakres terytorialny stosowania ograniczeń	82
II. Komentarz do art. 3	83–99
1. Podstawa prawna wprowadzenia ograniczenia	83
2. Generalny charakter ograniczenia	84
3. Zakres ograniczenia	85
4. Administrator uprawniony do skorzystania z ograniczenia	86
5. Administrator realizujący zadanie publiczne a podmiot publiczny	87
6. Pojęcie zadania publicznego – definicja legalna	88
7. Pojęcie zadania publicznego – stanowisko doktryny	89
8. Pojęcie zadania publicznego – orzecznictwo sądowe	90
9. Pojęcie zadania publicznego – stanowiska autorów	91
10. Jednostki sektora finansów publicznych jako administratorzy wykonujący zadania publiczne	92
11. Administratorzy wykonujący zadania publiczne – spoza sektora finansów publicznych	93
12. Dopuszczalność powołania się na art. 3 OchrDanychU	94
13. Przesłanki skorzystania z ograniczenia	95
14. Ochrona informacji niejawnych	96
15. Zapewnienie odpowiednich środków	97
16. Obowiązek informowania podmiotu danych	98
17. Przykłady praktycznego zastosowania	99

I. Wstęp do ograniczeń na podstawie art. 23 RODO

- 1. Ograniczenia zawarte w art. 3–5a OchrDanychU wprowadzone na podstawie art. 23 RODO.** Zgodnie z art. 23 ust. 1 RODO prawo UE lub prawo państwa członkowskiego, któremu podlegają administrator danych lub podmiot przetwarzający, może aktem prawnym ograniczyć zakres obowiązków i praw przewidzianych w art. 12–22 i w art. 34, a także w art. 5 – o ile jego przepisy odpowiadają prawom i obowiązkom przewidzianym w art. 12–22 – jeżeli ograniczenie takie nie narusza istoty podstawowych praw i wolności oraz jest w demokratycznym społeczeństwie środkiem niezbędnym i proporcjonalnym, służącym:
- bezpieczeństwu narodowemu;
 - obronie;
 - bezpieczeństwu publicznemu;
 - zapobieganiu przestępczości, prowadzeniu postępowań przygotowawczych, wykrywaniu lub ściganiu czynów zabronionych lub wykonywaniu kar, w tym ochronie przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa publicznego i zapobieganiu takim zagrożeniom;
 - innym ważnym celem leżącym w ogólnym interesie publicznym UE lub państwa członkowskiego, w szczególności ważnemu interesowi gospodarczemu lub finansowemu UE lub państwa członkowskiego, w tym kwestiom pieniężnym, budżetowym i podatkowym, zdrowiu publicznemu i zabezpieczeniu społecznemu;

- f) ochronie niezależności sądów i postępowania sądowego;
- g) zapobieganiu naruszeniom zasad etyki w zawodach regulowanych, prowadzeniu postępowania w takich sprawach, ich wykrywaniu oraz ściganiu;
- h) funkcjom kontrolnym, inspekcyjnym lub regulacyjnym związanym, nawet sporadycznie, ze sprawowaniem władzy publicznej w przypadkach, o których mowa w lit. a) – e) oraz g);
- i) ochronie osoby, której dane dotyczą, lub praw i wolności innych osób;
- j) egzekucji roszczeń cywilnoprawnych.

Stosownie do brzmienia art. 23 ust. 3 RODO, w szczególności akt prawny, o którym mowa w ust. 1, musi zawierać szczegółowe przepisy przynajmniej – w stosownym przypadku – o:

- a) celach przetwarzania lub kategorii przetwarzania;
- b) kategoriach danych osobowych;
- c) zakresie wprowadzonych ograniczeń;
- d) zabezpieczeniach zapobiegających nadużyciom lub niezgodnemu z prawem dostępowi lub przekazywaniu;
- e) określeniu administratora lub kategorii administratorów;
- f) okresach przechowywania oraz mających zastosowanie zabezpieczeniach z uwzględnieniem charakteru, zakresu i celów przetwarzania lub kategorii przetwarzania;
- g) ryzykach naruszenia praw lub wolności osoby, której dane dotyczą; oraz
- h) prawie osób, których dane dotyczą, do uzyskania informacji o ograniczeniach, o ile nie narusza to celu ograniczenia.

Wprowadzając art. 3–5a OchrDanychU, polski ustawodawca skorzystał zatem z przewidzianej w art. 23 RODO możliwości ograniczenia stosowania niektórych przepisów RODO.

2. 2. Ograniczenia zakresu obowiązków i praw przewidzianych w art. 12–22, art. 34 oraz art. 5 RODO na podstawie art. 23 RODO.

Art. 23 RODO umożliwia ustawodawcy unijnemu i krajowemu wprowadzenie w przepisach – odpowiednio – unijnych lub krajowych ograniczeń stosowania wskazanych w tym przepisie artykułów RODO, pod warunkiem spełnienia określonych w tym przepisie wymagań. Przepis ten stanowi podstawę do fakultatywnego ustanawiania przez UE lub państwa członkowskie ograniczeń praw i obowiązków wynikających z RODO. Należy podkreślić, że przepis ten nie może być bezpośrednio stosowany przez administratorów, którzy nie są adresatami tej normy. Adresatami są w tym przypadku UE i państwa członkowskie, którym przysługuje kompetencja stanowienia prawa. Przepis ten zawiera klauzule generalne i w ten sposób pozostawia ustawodawcy dość szeroki margines swobody (szerzej *M. Sakowska-Baryła*, w: *Sakowska-Baryła*, Komentarz RODO, art. 23, pkt 1, 5).

Są cztery podstawowe elementy składające się na ograniczenia konstruowane na podstawie art. 23 RODO. Po pierwsze, ograniczenie musi służyć jednemu z celów określonych w art. 23 ust. 1 lit. a–j RODO. Po drugie, ograniczenie musi stanowić w demokratycznym społeczeństwie środek niezbędny i proporcjonalny do realizacji założonego celu. Po trzecie, ograniczenie może dotyczyć wyłącznie praw i obowiązków przewidzianych w art. 12–22 i 34 oraz w art. 5 – tylko o ile jego przepisy odpowiadają prawom i obowiązkowi przewidzianym w art. 12–22 RODO. Po czwarte, ograniczenie może być wprowadzone wyłącznie w drodze aktu prawnego.

3. 3. Cel wprowadzanych ograniczeń w ramach wartości określonych w art. 23 ust. 1 lit. a–j RODO.

Możliwość wprowadzenia ograniczeń na podstawie art. 23 RODO jest zawiężona wyłącznie do przypadków, gdy ograniczenie stosowania niektórych przepisów RODO służy co najmniej jednemu z celów wskazanych

w art. 23 ust. 1 lit. a–j RODO. Cele te polegają na ochronie określonych wartości. Ustawodawca unijny zdecydował zatem, że ochrona następujących wartości:

- a) bezpieczeństwo narodowe;
- b) obrona;
- c) bezpieczeństwo publiczne;
- d) zapobieganie przestępczości, prowadzenie postępowań przygotowawczych, wykrywanie lub ściganie czynów zabronionych lub wykonywanie kar, w tym ochrona przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa publicznego i zapobieganie takim zagrożeniom;
- e) inne ważne cele leżące w ogólnym interesie publicznym UE lub państwa członkowskiego, w szczególności ważny interes gospodarczy lub finansowy UE lub państwa członkowskiego, w tym kwestie pieniężne, budżetowe i podatkowe, zdrowie publiczne i zabezpieczenie społeczne;
- f) ochrona niezależności sądów i postępowania sądowego;
- g) zapobieganie naruszeniom zasad etyki w zawodach regulowanych, prowadzenie postępowań w takich sprawach, ich wykrywanie oraz ściganie;
- h) funkcje kontrolne, inspekcyjne lub regulacyjne związane, nawet sporadycznie, ze sprawowaniem władzy publicznej w przypadkach, o których mowa w lit. a–e oraz g;
- i) ochrona osoby, której dane dotyczą, lub praw i wolności innych osób;
- j) egzekucja roszczeń cywilnoprawnych,

– może uzasadnić ograniczenia niektórych praw i obowiązków wynikających z RODO. W konsekwencji, na podstawie art. 23 RODO, nie jest możliwe wprowadzenie ograniczenia, którego cel nie mieści się w zakresie przedmiotowym powyższych wartości. Przy tym należy zauważyć, że RODO przewiduje w art. 85 i 89 RODO kompetencję do wprowadzania dodatkowych ograniczeń ze względu na ochronę również innych wartości. Podstawowym elementem wykazania zgodności przepisu wprowadzającego ograniczenia na podstawie art. 23 RODO jest zatem wykazanie, że ograniczenie służy realizacji co najmniej jednej z wartości wskazanych w art. 23 ust. 1 RODO. Należy zauważyć, że wartości określone w art. 23 ust. 1 RODO stanowią z jednej strony klauzule generalne – co daje ustawodawcy zakres uznania przy nadawaniu im treści – z drugiej jednak strony są to wyjątki od zasady – co oznacza, że powinny być interpretowane ściśle (np. wyr. TSUE z 27.11.2017 r., C-73/16, *Puškár*, EU:C:2017:725, pkt 38).

4. Wymogi dotyczące ograniczenia stosowania przepisów RODO. Ograniczenie stosowania niektórych przepisów RODO musi stanowić w demokratycznym społeczeństwie środek niezbędny i proporcjonalny do realizacji założonego celu. Oznacza to obowiązek wyważenia dwóch konkurujących ze sobą wartości – z jednej strony prawa wynikającego z konkretnego przepisu RODO, a z drugiej strony co najmniej jednej z wartości określonych w art. 23 ust. 1 RODO. Jedynie wtedy, gdy ochrona wartości określonej w art. 23 ust. 1 RODO przeważa nad prawem wynikającym z przepisów RODO, ustawodawca może wprowadzić ograniczenie. Wyważenie wartości może mieć miejsce na poziomie tworzenia albo stosowania prawa. Przykładem ograniczeń, w przypadku których ustawodawca polski zdecydował na poziomie tworzenia prawa, że ochrona wartości z art. 23 ust. 1 RODO jest ważniejsza od niektórych praw osoby, której dotyczą dane, są ustawy regulujące zawody prawnicze np. art. 16a PrAdw, (art. 6 WprowRODOU), art. 5a RadPrU, (art. 7 WprowRODOU), czy art. 78b PrNot (art. 16 WprowRODOU). Przykładem ograniczeń, w przypadku których ocena możliwości ich zastosowania została przeniesiona przez ustawodawcę na administratora danych osobowych, są natomiast art. 3–5a OchDanychU. W tym kontekście warto zwrócić również uwagę na decyzje KE ustanawiające ograniczenia stosowania niektórych przepisów rozporządzenia Nr 2018/1725, wydawane na podstawie jego art. 25. Również te decyzje

przenoszą wyważenie wartości na poziom stosowania prawa przez administratora, którym jest instytucja lub organ Unii Europejskiej (zob. art. 2 decyzji 2018/1927, art. 2 decyzji 2018/1962, art. 2 decyzji 2018/1961, art. 2 decyzji 2018/1996, art. 2 decyzji 2019/154, art. 2 decyzji 2019/165, art. 2 decyzji 2019/236).

Do 15.7.2019 r. zostały opublikowane następujące decyzje KE: decyzja 2019/236, decyzja 2019/165, decyzja 2019/154, decyzja 2018/1996, decyzja 2018/1961, decyzja 2018/1962 i decyzja 2018/1927.

- 5. 5. Niezbędność.** Niezbędność wprowadzanych ograniczeń powinna być oceniana w każdym przypadku z punktu widzenia możliwości zastosowania ograniczeń wynikających wprost z RODO. Oznacza to, że jeżeli przepisy RODO przewidują już możliwość ograniczenia poszczególnych praw i obowiązków wynikających z tego rozporządzenia, ustawodawca unijny i krajowy co do zasady nie mogą wprowadzać dalej idących ograniczeń w innych aktach prawnych, które modyfikują w tym zakresie przepisy RODO lub wprowadzają bardziej rygorystyczne ograniczenia praw. Ograniczenia, które administrator może bezpośrednio zastosować na podstawie RODO, są przewidziane w: art. 12 ust. 5, art. 13 ust. 4, art. 14 ust. 5, art. 15 ust. 3, art. 17 ust. 3, art. 18 ust. 2, art. 19, art. 20 ust. 3 zd. 2, art. 21 ust. 1 zd. 2 oraz ust. 6, art. 22 ust. 2, art. 34 ust. 3 RODO. W konsekwencji, aby wprowadzić ograniczenia stosowania tych przepisów w prawie unijnym lub krajowym, należy w pierwszej kolejności wykazać, dlaczego ograniczenia zawarte w przepisach RODO nie są wystarczające. Jeżeli bowiem bezpośrednio stosowanie RODO pozwala na ograniczenie praw i obowiązków w sposób umożliwiający osiągnięcie założonego celu, wprowadzanie dodatkowych ograniczeń na podstawie art. 23 RODO nie spełnia przesłanki niezbędności.
- 6. 6. Proporcjonalność.** Ograniczenia praw i obowiązków wprowadzane na podstawie art. 23 RODO muszą być proporcjonalne do założonego celu. Nie mogą zatem być nadmierne w stosunku do ochrony wartości wskazanych w art. 23 ust. 1 lit. a–j RODO. Chociaż w art. 23 posłużono się pojęciem ograniczeń (ang. *restrictions*, fr. *limitations*), co czytając ten przepis literalnie, należałoby interpretować wyłącznie jako możliwość ograniczenia praw i obowiązków, to jednak dokonując wykładni celowościowej tego przepisu, należy przyjąć, że na jego podstawie można ustanawiać nie tylko ograniczenia stosowania praw i obowiązków, ale również całkowicie je wyłączyć. Nie zawsze bowiem ochrona przewidzianych w art. 23 RODO wartości byłaby możliwa jedynie przy ograniczeniu praw i obowiązków; niekiedy potrzebne jest ich całkowite wyłączenie, aby rzeczywiście móc chronić daną wartość. W każdym przypadku należy jednak dokonać szczegółowej analizy i wykazać, że zastosowany środek jest najmniej uciążliwy dla osoby, której dotyczą dane, przy jednoczesnej możliwości realizacji celu. Całkowite wyłączenie stosowania określonego przepisu RODO wymaga zatem przedstawienia szczegółowego uzasadnienia wyjaśniającego, dlaczego nie można osiągnąć celu za pomocą ograniczenia praw i obowiązków *sensu stricto*.
- 7. 7. Istota podstawowych praw i wolności.** Ograniczenia ustanawiane na podstawie art. 23 RODO nie mogą naruszać istoty podstawowych praw i wolności. Wprowadzając ograniczenia, ustawodawca powinien zatem przeprowadzić analizę, czy pozbawienie lub ograniczenie osoby, której dotyczą dane, jednego lub kilku praw wynikających z RODO nie naruszy innego prawa lub wolności w taki sposób, że naruszy ich istotę. Motyw 73 RODO wyjaśnia, że ograniczenia powinny być zgodne z wymogami KPP oraz EKPCz. Zatem co najmniej w tych aktach prawnych należy poszukiwać praw i wolności, których istoty nie wolno naruszyć. W literaturze wskazuje się w szczególności na obowiązek uwzględnienia przez ustawodawcę nienaruszalnej godności człowieka (*M. Sakowska-Baryła*, w: *Sakowska-Baryła*, Komentarz RODO, art. 23, pkt 8). Polski ustawodawca powinien również uwzględnić prawa i wolności przewidziane w rozdziale II Konstytucji RP.

8. Zakres przedmiotowy ograniczeń wprowadzanych na mocy art. 23 RODO. 8

Ograniczenia wprowadzane na podstawie art. 23 RODO mogą dotyczyć wyłącznie praw i obowiązków przewidzianych w art. 12–22 i 34 oraz w art. 5 – tylko o ile jego przepisy odpowiadają prawom i obowiązkom przewidzianym w art. 12–22 RODO. Ograniczenia mogą dotyczyć wyłącznie wskazanych powyżej przepisów RODO i nie jest możliwe wyłączenie innych jego przepisów, zgodnie z art. 23.

Artykuł 5 RODO określa podstawowe zasady dotyczące przetwarzania danych osobowych. Art. 12 RODO ustanawia procedurę dla realizacji praw i obowiązków z art. 13–22 i 34. Art. 13–14 i 34 RODO wprowadzają natomiast prawa i obowiązujące im obowiązki o charakterze materialnym.

Artykuł 3–5a OchrDanychU wprowadzają ograniczenia stosowania art. 13 ust. 3, art. 14 ust. 1, 2 i 4 oraz art. 15 ust. 1–3 RODO. Szerzej na temat ograniczeń zob. kom. do art. 3–5a. W tej części komentarza zostaną natomiast w szczególności omówione pozostałe ograniczenia stosowania przepisów, o których mowa w art. 23 ust. 1 RODO. W szczególności zostaną omówione te przepisy art. 12–22 i 34 RODO, które administrator powinien stosować bezpośrednio w celu ograniczenia swoich obowiązków.

9. Dopuszczalność ograniczenia art. 5 RODO. 9 Artykuł 23 RODO pozwala na ograniczenie stosowania przepisu o charakterze podstawowym, jakim jest art. 5. W myśl art. 5 ust. 1 RODO dane osobowe muszą być:

- a) przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą („zgodność z prawem, rzetelność i przejrzystość”);
- b) zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami; dalsze przetwarzanie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych nie jest uznawane w myśl art. 89 ust. 1 za niezgodne z pierwotnymi celami („ograniczenie celu”);
- c) adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane („minimalizacja danych”);
- d) prawidłowe i w razie potrzeby uaktualniane; należy podjąć wszelkie rozsądne działania, aby dane osobowe, które są nieprawidłowe w świetle celów ich przetwarzania, zostały niezwłocznie usunięte lub sprostowane („prawidłowość”);
- e) przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą, przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do celów, w których dane te są przetwarzane; dane osobowe można przechowywać przez okres dłuższy, o ile będą one przetwarzane wyłącznie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych na mocy art. 89 ust. 1, z zastrzeżeniem że wdrożone zostaną odpowiednie środki techniczne i organizacyjne wymagane na mocy niniejszego rozporządzenia w celu ochrony praw i wolności osób, których dane dotyczą („ograniczenie przechowywania”);
- f) przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych („integralność i poufność”).

Zgodnie z art. 5 ust. 2 RODO administrator jest odpowiedzialny za przestrzeganie przepisów art. 5 ust. 1 RODO i musi być w stanie wykazać ich przestrzeganie („rozliczalność”).

10. Możliwość ograniczenia stosowania podstawowych zasad wynikających z RODO. 10 Artykuł 5 RODO wprowadza zatem łącznie 10 zasad: zgodność z prawem, rzetelność, przejrzystość, ograniczenie celu, minimalizacja danych, prawidłowość,

ograniczenie przechowywania, integralność, poufność oraz rozliczalność. Należy podkreślić, że są to zasady stanowiące podstawę systemu ochrony danych osobowych.

Motyw 73 RODO dotyczący art. 23 wyjaśnia, że w prawie UE lub w prawie państwa członkowskiego można przewidzieć ograniczenia dotyczące określonych zasad. Wydaje się zatem, że ograniczenia na podstawie art. 23 RODO mogą dotyczyć różnych zasad wynikających z art. 5.

Jednocześnie art. 23 ust. 1 RODO traktuje w sposób szczególny możliwość wyłączenia art. 5. O ile bowiem brakuje jakichkolwiek zastrzeżeń przy art. 12–22 i 34, o tyle w przypadku art. 5 ustawodawca unijny zastrzegł, że art. 5 można ograniczyć wyłącznie w zakresie, w jakim jego przepisy odpowiadają prawom i obowiązkom przewidzianym w art. 12–22 RODO. Wynika stąd, że nie jest możliwe ograniczenie stosowania art. 5 RODO jako takiego, bez związku z jednoczesnym ograniczeniem praw i obowiązków wynikających z art. 12–22 RODO. Najpierw należy zatem stwierdzić konieczność ograniczenia stosowania jednego z przepisów art. 12–22 RODO, a dopiero następnie przeanalizować, czy podlegające ograniczeniu prawa i obowiązki odpowiadają jednej z zasad wynikających z art. 5. Wówczas należy ocenić, czy rzeczywiście konieczne jest również wyłączenie odpowiedniej zasady określonej w art. 5 RODO.

W mojej ocenie wyłączenie samego prawa i obowiązku o charakterze materialnym z art. 12–22 RODO powinno być wystarczające do tego, aby skutecznie zastosować takie ograniczenie. Nie wydaje się potrzebne wprowadzanie dodatkowego ograniczenia stosowania odpowiedniej zasady z art. 5 RODO. Przykładowo oczywistym jest, że ograniczenie stosowania art. 13–15 RODO, tj. prawa do informacji o przetwarzaniu danych osobowych oraz prawa dostępu do danych osobowych, oznacza jednocześnie ograniczenie stosowania zasady przejrzystości określonej w art. 5 ust. 1 lit. a RODO. Ograniczenie stosowania przepisów określających, w jaki sposób realizuje się daną zasadę, uniemożliwia w sposób oczywisty zastosowanie w pełni tej zasady w praktyce. Brak wyraźnego wskazania w przepisie wprowadzającym ograniczenie odpowiedniej zasady z art. 5 RODO nie prowadzi w żadnym razie do nieskuteczności ewentualnych ograniczeń stosowania art. 13–15 RODO. W konsekwencji wyraźne wyłączenie zasad z art. 5 RODO stanowi w mojej ocenie co do zasady nadregulację. Przykładem takiego nadmiaru legislacji są według mnie decyzje przyjęte przez KE, które wprowadzając ograniczenia na podstawie art. 25 rozporządzenia 2018/1725, wymieniają najczęściej wprost również ograniczenie stosowania zasady przejrzystości, o której mowa w art. 4 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2018/1725 (wyjątkowo sformułowana jest decyzja 2018/1962, w której ustawodawca unijny nie wskazuje wprost ograniczenia zasady przejrzystości, tylko odnosi się w całości do art. 4 rozporządzenia 2018/1725, co jak się wydaje, pozwala na ograniczenie większej ilości zasad w przypadku stosowania tej decyzji. Ponadto ustawodawca unijny nie ograniczył wprost stosowania zasad określonych w art. 4 rozporządzenia 2018/1725 w decyzji 2019/154, na podstawie której można ograniczyć prawo dostępu do danych). Powyższa logika została przyjęta w OchrDanychU oraz WprowRODOU – w obu ustawach żaden przepis wprowadzający ograniczenia nie przewiduje wprost ograniczenia stosowania zasad wynikających z art. 5 RODO, chociaż przepisy te skutkują ograniczeniem niektórych zasad, w szczególności zasady przejrzystości.

Jednocześnie wydaje się, że ustawodawca nie powinien ograniczać stosowania art. 5 ust. 2 RODO, który wprowadza zasadę rozliczalności odnośnie do przestrzegania wszystkich innych zasad określonych w art. 5 ust. 1 (więcej o zasadzie rozliczalności *Fajgielski*, Komentarz RODO i OchrDanychU, art. 5, pkt 24). Zasada rozliczalności, chociaż nie była odzwierciedlona w przepisach dyrektywy 95/46/WE, stała się fundamentalną – wprost wymienioną w RODO – zasadą (propozycja włą-

czenia zasady rozliczalności do unijnych przepisów o ochronie danych osobowych przedstawiona przez GR29 w Opinii 3/2010). Celem tej zasady jest zagwarantowanie skutecznego przestrzegania przez administratorów obowiązujących zasad dotyczących przetwarzania danych osobowych (Opinia 3/2010, pkt 9, 36). Administrator, po pierwsze, odpowiada za przestrzeganie zasad dotyczących przetwarzania danych, co oznacza leżący na nim obowiązek prawny przyjęcia odpowiednich środków gwarantujących, że wypełnia on wszystkie obowiązki nałożone na podstawie RODO (Opinia 3/2010, pkt 39, 43). Po drugie, administrator ma obowiązek wykazania przestrzegania zasad określonych w art. 5 ust. 1 RODO, co podwyższa poziom egzekwowalności prawa przez organy nadzorcze (Opinia 3/2010, pkt 59). Ewentualne ograniczenie stosowania art. 5 ust. 2 RODO mogłoby doprowadzić do zwolnienia administratora z obowiązku wykazania przed organem nadzorczym, że prawidłowo zastosował dozwolone prawem ograniczenie stosowania obowiązków wynikających z przepisów art. 12–22 RODO.

11. Ograniczenie stosowania art. 12 RODO. Artykuł 23 RODO pozwala 11 na ograniczenie stosowania art. 12, który rozwija zasadę przejrzystości wskazaną w art. 5 ust. 1 lit. a oraz określa tryb korzystania z praw wynikających z art. 13–22 i 34 RODO (szerzej *Fajgielski*, Komentarz RODO i OchrDanychU, pkt 1–14).

Stosownie do art. 12 ust. 1 RODO administrator podejmuje odpowiednie środki, aby w związku, przejrzystej, zrozumiałej i łatwo dostępnej formie, jasnym i prostym językiem – w szczególności gdy informacje są kierowane do dziecka – udzielić osobie, której dane dotyczą, wszelkich informacji, o których mowa w art. 13 i 14, oraz prowadzić z nią wszelką komunikację na mocy art. 15–22 i 34 w sprawie przetwarzania. Informacji udziela się na piśmie lub w inny sposób, w tym w stosownych przypadkach – elektronicznie. Jeżeli osoba, której dane dotyczą, tego zażąda, informacji można udzielić ustnie, o ile innymi sposobami potwierdzi się tożsamość osoby, której dane dotyczą. Administrator ułatwia osobie, której dane dotyczą, wykonanie praw przysługujących jej na mocy art. 15–22. W przypadkach, o których mowa w art. 11 ust. 2, administrator nie odmawia podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, pragnącej wykonać prawa przysługujące jej na mocy art. 15–22, chyba że wykaże, iż nie jest w stanie zidentyfikować osoby, której dane dotyczą (art. 12 ust. 2). W myśl art. 12 ust. 3 RODO administrator bez zbędnej zwłoki – a w każdym razie w terminie miesiąca od otrzymania żądania – udziela osobie, której dane dotyczą, informacji o działaniach podjętych w związku z żądaniem na podstawie art. 15–22. W razie potrzeby termin ten można przedłużyć o kolejne dwa miesiące z uwagi na skomplikowany charakter żądania lub liczbę żądań. W terminie miesiąca od otrzymania żądania administrator informuje osobę, której dane dotyczą, o takim przedłużeniu terminu, z podaniem przyczyn opóźnienia. Jeśli osoba, której dane dotyczą, przekazała swoje żądanie elektronicznie, w miarę możliwości informacje także są przekazywane elektronicznie, chyba że osoba, której dane dotyczą, zażąda innej formy.

Jeżeli administrator nie podejmuje działań w związku z żądaniem osoby, której dane dotyczą, to niezwłocznie – najpóźniej w terminie miesiąca od otrzymania żądania – informuje osobę, której dane dotyczą, o powodach niepodjęcia działań oraz o możliwości wniesienia skargi do organu nadzorczego oraz skorzystania ze środków ochrony prawnej przed sądem (art. 12 ust. 4 RODO).

Zgodnie z art. 12 ust. 5 RODO informacje podawane na mocy art. 13 i 14 oraz komunikacja i działania podejmowane na mocy art. 15–22 i 34 są wolne od opłat. Jeżeli żądania osoby, której dane dotyczą, są ewidentnie nieuzasadnione lub nadmierne, w szczególności ze względu na swój ustawiczny charakter, administrator może:

- a) pobrać rozsądną opłatę, uwzględniając administracyjne koszty udzielenia informacji, prowadzenia komunikacji lub podjęcia żądanych działań; albo
- b) odmówić podjęcia działań w związku z żądaniem.

Obowiązek wykazania, że żądanie ma ewidentnie nieuzasadniony lub nadmierny charakter, spoczywa na administratorze.

Bez uszczerbku dla art. 11 RODO, jeżeli administrator ma uzasadnione wątpliwości co do tożsamości osoby fizycznej składającej żądanie, o którym mowa w art. 15–21, może zażądać dodatkowych informacji niezbędnych do potwierdzenia tożsamości osoby, której dane dotyczą (art. 12 ust. 6).

W myśl art. 12 ust. 7 RODO informacje, których udziela się osobom, których dane dotyczą, na mocy art. 13 i 14, można opatrzyć standardowymi znakami graficznymi, które w widoczny, zrozumiały i czytelny sposób przedstawiają sens zamierzonego przetwarzania. Jeżeli znaki te są przedstawione elektronicznie, muszą się nadawać do odczytu maszynowego.

- 12 12. Wpływ ograniczenia przepisów materialnoprawnych na stosowanie przepisów procesowych.** Artykuł 12 RODO określa sposób przekazywania informacji, o których mowa w art. 13 i 14, osobie, której dotyczą dane, oraz prowadzenia z nią komunikacji na mocy art. 15–22 i 34. Przepis ten ma więc charakter proceduralny w stosunku do praw i obowiązków o charakterze materialnym, określonych w art. 12–22 i 34 RODO. *Ratio legis* art. 12 jest ściśle związane właśnie z powyższymi przepisami, dla których przepis ten ustawia tryb ich realizacji. W konsekwencji zasadnym jest uznanie, że ograniczenie stosowania przepisów materialnych oznacza jednocześnie ograniczenie stosowania procedury. Procedura ma bowiem charakter wtórny w stosunku do przepisów materialnych. Jeżeli przepisy materialne nie znajdują zastosowania w danym przypadku, tym bardziej nie znajduje zastosowania procedura. Nie ma bowiem do czego być zastosowana. Takie założenie zostało przyjęte zarówno w *OchrDanychU*, jak i w *WprowRODOU* – polski ustawodawca nie wprowadził ograniczeń stosowania art. 12 w związku z ograniczeniem stosowania przepisów materialnych, jak się wydaje słusznie przyjmując, że stanowiłyby one nadregulację.

Podkreślić przy tym należy, że nawet jeżeli administrator jest zwolniony ze stosowania przepisów art. 13–22 lub 34 RODO, zastosowanie powinien nadal znaleźć art. 12 ust. 4. Przepis ten nakłada na administratora obowiązek poinformowania w terminie miesiąca od otrzymania żądania o powodach, dla których nie podejmuje działań w celu wykonania obowiązków wynikających z art. 13–22 lub 34 RODO. Jeżeli bowiem osoba, której dotyczą dane, wystąpiła o zrealizowanie prawa, które podlega ograniczeniom na podstawie prawa, powinna otrzymać od administratora informację o takim ograniczeniu oraz jego podstawie prawnej. Nie można bowiem przyjąć, że ograniczenie stosowania przepisów RODO miałyby prowadzić do powstania po stronie administratora uprawnienia do nieodpowiadania na żądania osób, których dotyczą dane. W każdym wypadku, osoby te powinny mieć prawo do otrzymania informacji, o tym, że ich prawa zostały ograniczone i dlatego nie zostaną zrealizowane.

- 13 13. Dopuszczalność pobrania opłaty i odmowy podjęcia działań.** Duże znaczenie dla ograniczania praw wynikających z RODO ma art. 12 ust. 5 akapit 1 zd. 2 lit. a i b RODO, który przewiduje daleko idące ograniczenie obowiązków ciężących na administratorze. Przepis ten przewiduje bowiem, że jeżeli żądania osoby, której dotyczą dane, są ewidentnie nieuzasadnione lub nadmierne, w szczególności ze względu na swój ustawiczny charakter, administrator może pobrać rozsądną opłatę, uwzględniając administracyjne koszty udzielenia informacji, prowadzenia komunikacji lub podjęcia żądanych działań (z wyjątkiem art. 15 ust. 3 zd. 2 – realizacja praw jest wolna od opłat), albo nawet odmówić podjęcia działań w związku z żądaniem.

Przepis ten ma służyć administratorowi do walki z nadużyciami ze strony osób, których dotyczą dane (szerzej *Fajgielski*, Komentarz RODO i *OchrDanychU*, art. 12,

pkt 10; *J. Łuczak*, w: *Bielak-Jomaa, Lubasz*, Komentarz RODO, art. 12, pkt 12). Chociaż zakres przedmiotowy komentowanego przepisu wydaje się dotyczyć art. 13–22 i 34 RODO, wątpliwości może budzić możliwość jego zastosowania do wszystkich tych przepisów.

Artykuł 12 ust. 5 akapit 1 zd. 2 RODO dotyczy sytuacji, gdy to osoba, której dotyczą dane, występuje do administratora o zrealizowanie któregoś z jej praw. Z treści art. 12 ust. 6 RODO można wywnioskować, że w ocenie ustawodawcy unijnego jedynie prawa określone w art. 15–21 są realizowane na podstawie żądania osoby, której dotyczą dane – „Bez uszczerbku dla art. 11, jeżeli administrator ma uzasadnione wątpliwości co do tożsamości osoby fizycznej składającej żądanie, o którym mowa w art. 15–21, może zażądać dodatkowych informacji niezbędnych do potwierdzenia tożsamości osoby, której dane dotyczą”.

Stąd wydaje się, że art. 12 ust. 5 nie dotyczy jednak obowiązków informacyjnych (art. 13 i 14 RODO) oraz obowiązku zawiadomienia o naruszeniach (art. 34 RODO), które są realizowane nie na żądanie osoby, której dotyczą dane, tylko niejako automatycznie, „z urzędu” przez administratora (*J. Łuczak*, w: *Bielak-Jomaa, Lubasz*, Komentarz RODO, art. 12, pkt 13). Mimo wniosków wyciągniętych z art. 12 ust. 6 RODO, wątpliwe jest także stosowanie art. 12 ust. 5 do obowiązku informacyjnego z art. 19 zd. 1 RODO, które dotyczy obowiązku informacyjnego względem odbiorców. Obowiązek ten również powinien być zrealizowany „z urzędu” przez administratora w związku ze zrealizowaniem żądania złożonego na podstawie art. 16, art. 17 ust. 1 lub art. 18 RODO.

Ponadto, wątpliwości budzi możliwość zastosowania art. 12 ust. 5 do obowiązków wynikających z art. 22 RODO. Przepis art. 22 ust. 1 RODO wprowadza bowiem ogólny zakaz przyjmowania decyzji, wobec osoby, której dotyczą dane, opierających się wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu danych osobowych. Z jednej strony wydaje się, że jedyna możliwa sytuacja zastosowania komentowanego ograniczenia przez administratora do obowiązków wynikających z art. 22 RODO mogłaby dotyczyć przypadków nadużywania przez osobę, której dotyczą dane, prawa do uzyskania interwencji ludzkiej ze strony administratora lub do zakwestionowania tej decyzji, o których mowa w art. 22 ust. 3 RODO. Z drugiej jednak strony należy pamiętać, że wdrożenie właściwych środków ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dotyczą dane, jest niezbędną przesłanką umożliwiającą uchylenie się od zakazu, o którym mowa w art. 22 ust. 1 RODO. Wydaje się zatem, że administrator nie powinien ograniczać stosowania tych środków na podstawie art. 12 ust. 5 akapit 1 zd. 2 RODO.

Bez wątplenia na podstawie art. 12 ust. 5 RODO administrator będzie mógł natomiast ograniczyć swoje obowiązki wynikające z art. 15–18, art. 19 zd. 2, a także z art. 20 i 21. Prawa przewidziane w tych przepisach realizuje się bowiem co do zasady na podstawie żądania. Jednocześnie wydaje się, że przepis ten może być w szczególności wykorzystywany w przypadkach częstego składania wniosków o dostęp do danych na podstawie art. 15 ust. 1 RODO.

Uwzględniając wykładnię celowościową ograniczenia przewidzianego w art. 12 ust. 5 RODO, który ma umożliwić administratorowi ograniczenie swoich obowiązków w związku z nadużywaniem praw przez osobę, której dotyczą dane – wydaje się, że korzystając z art. 12 ust. 5 akapit 1 zd. 2 lit. a, administrator może uzależnić realizację prawa od uprzedniego uiszczenia zapłaty. W przypadku odmiennej interpretacji, komentowany przepis trafiłby bowiem na swojej skuteczności. Jednocześnie taka interpretacja wydaje się zasadna, biorąc pod uwagę lit. b komentowanego przepisu, która pozwala na całkowitą odmowę realizacji prawa. Skoro przepis ten może prowadzić nawet do odmowy realizacji prawa, to tym bardziej powinien pozwalać administratorowi na pobranie w pierwszej kolejności opłaty, jeszcze przed wykonaniem obowiązku.

[Przejdź do księgarni →](#)